

Pomhaj Bóh!

Cyklo 30.
22. oktobra.

Lětnik 1.
1891.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju so kóždy sobotu w Šmolerjez knihicziščječni w Budyschinje a šu tam dostacž sa šchtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

22. njedzela po šwj. Trojizny.

Mat. 18, 23: Njebjeske kralestwo je podobne kralej, kiž chzynschi rachnowanje dźeržecž se šwj. wotrocžkami.

Tón kral je tón Knjes našch Bóh, jeho wotrocžny šmy my. Šmy do jeho šlužby stupili wot šwjateje šchczenizy šem; šmy šo pošdžišcho tawšynt króčž k tutej šlužbje pšchipóšnawali. Kaž hušto šmy Boha „Knjesa“ mjenowali, šmy š tym na dobo wobšwědcžili, šo šmy jeho wotrocžny. Izrael štejesche w holej wotrocžkowej šlužbje. Naš je tón kral šutnju dźečastwa šwobletk. Džecžo pak njedyrbi w jeho šlužbje njekwěrnische byčž, dylžli wotrocžk. — Še wšchitkimi šwj. šlužobnikami, wotrocžkami a dźečžimi chze kral rachnowacž. Šdy je tutón džen wotrachnowanja? Še kóždy wječor. Kóždy wječor šo twój Knjes tebe prascha: „Kaš šy š twójimi kubkami hospodarik? Šsym cži na mozach cžela a dušche, na kuble a wobšedženju, na žonje a dźečoch a cželedže wulki šchaz špožcžik, šy jón wužiwal a wjedł k mojej cžescži, k mojego kraleštwu natwarženju?“ Wón chze rachnowacž, dyrbi rachnowacž. Chze nam našch dołh najprjedy k pošnacžu pšchinječž. Wodawa jeho dołh pak jenož temu, kiž je jón špójnal a šo jeho wušnal. — Wón rachnuje š tobu na kónzu kóždeho tydženja, na kónzu kóždeho lěta. Š najmjenšcha chze wón rachnowacž. Čže na tajkich dnjach šacžucže pšchekhadžuje, šo chze šo twój Bóh š tobu jašny cžinicž. Ty wšchaf hušto žaneho lóšhta k rachnowanju nimašch. Prajšch jemu š jašnymi abo š njejašnymi šłowami: „Nětk žaneho cžaka nimam, chzemy to hišcže wofstajicž, chzemy to rachnowanje dźeržecž, hdyž budže wjazny hromadže.“ A na šhwilu da šo Bóh wotpošacž. —

Wón rachnuje pak š tobu na wšchitkich špowjednych dnjach. Še šu wošebje k temu, šo by šo wujafniko bjes tobu a twójim Knjesom. Šchtóž pak ani žaneho špowjedneho dnja wjazny nima, šchtóž je šwj. Knjesa lěta dołho trošchtowacž wjedžik, pola teho šo škónčnje tola pšchekamje. Wón je tón Knjes, wón chze rachnowacž, a wotrocžk dyrbi pšched dołžnymi knihami šměrom šedžecž, njech chze abo njecha. „A hdyž wón poča rachnowacž, pšchindže jedyn pšched njeho, kotryž běšche jemu na džefacž tawšynt puntow winojty.“ Šchtó dha běšche tón jedyn? Kaš dha šu jemu rěkali? Štary Valerius Herberger je to wušlědžik a praji nam, šo jemu rěkaju Šan Šóždžicžki. A š tym ma prawo. My wšchitny šmy tón šly wotrocžk. Šle prajšch ty, kaš móže wotrocžk, kaš móžu ja šwj. Knjesa tak wjele winojty byčž? Wopomni jenož, njekš to žani šhudži džefacžerjo, šu to wyšozny kralowšny šastojnyž, kotrymž je to najkrašnišche a najdrožšche, šwoje njebjeske kónške kubla dowěrik. Šsu to Izraelitojo, kotrymž je w šlubjenju, šu to šchescžijenjo, kotrymž je w dopjelnenju šwj. Knjesa lubeho šyna darik. Še jim te wudebišny šwj. Knjesa hnadneho šewjenja dał. Džefacž wězow leži w druhim artiklu, kotrymž žane šwětno kublo rune njeje. Džefacž wězow leži w 10 kašnjach, kotrež šu krašnišche dylžli šloto, haj dylžli najwubjernišche šloto. Pohladaj na šwoje šanicžowanie Boha, jeho hnadny, jeho prawdošcž; pohladaj na šwoju njelubošcž pšchecžiwu bratram a na šwoju liwtošcž pšchecžiwu šwojej šamšnej šbóžnošcži, dha te džefacž tawšynt puntow hižowon pšchindžeja. Kaš wjele pšchicžiny ša naš, šo w hłubokej potornošcži wšchědneje prošymy: Knježe, měj šcžerpjenje šo mnu, Šhryštuš je Čži wšchitko šaplacžik!

Rosdzjéne pucze.

Po němskim Jana Wjedricha.

III. staw.

Bo pjeć a dwazhceji lětach! Krótki czać w śwětněj historiji — a tola kelko wješela a kelko srudoby dže w mało lětach psches semju! Byty narod do rowa czechnje, nowy postanje a na nowym i wjetšcha widžecž njeje, kelko bylšow a šwjertnych šduchnjenjom, kelko hnadnych domachpytanjom a Božich šudow hižo šwědf był je, kelko je šhonił wot Božej dobroty a šurawosćže a hdžž wótzwojo šforžachu, so je pschezo hórje na šwěcže — šywojo tošame husto i wjetšchim prawom šforžachu.

To drje pať w Rodezach njebě. Šchtóž dženš — bě šašo njedželife popoľdnje w žnjowym cžachu a šašo šmėješče šo šlónžo kaž tehdy, jako stareho Reicharta přeni ras w jeho bosowej šhlód- nize widžachmy, šašo šmėješče šo šlónžo pscheczelnimje na bohate žita, kotrež i džela hižo wotšhycžene a šwjasane na wós cžachaju, kiž dyrbješče šnopy domoj wješčž, bješ tym so na druhich polach hišhcže pošne klošy šo w wětšiku wijachu — šchtóž dženš psches hona džěšče a do pscheczelnimje wšy šastupi, tón ju lědma šašo pšna. W njedželifej cžichinje wšcho leži. Žaneho džělacžerškeho ropota njebě šlyšhecž; žane njedželife wotšwjecženje njerudželšče wutrobu. Šdžž bě tam a šem cžlowjeť widžecž, dha bě to bur, kiž špokojom na žohnowanje hladašče, kotrež bě jemu tón šnješ wobradžił. A nutšach we wšy, hlaj, tam šedža hšpodarjo a hšposy pod šchtomami a šhladuja se šbožownym wóćškom na džěcžaje hraški, kotrež w pštku wuwjeduju, bješ tym so nan w lu- bym poloju šwoju trubku šuri a macž pilnje šchtrjuje. A na woblicžach je widžecž, so nima jenož cžělo njedželife wotpocžink, ale so je tež dušcha wjele žohnowanja wot šwjateho dnja šhoniła, a čžy-li šo pola š. ěbětaria woprašhecž, kiž horjekach se šwojeje šahrodki tať pscheczelnimje do doła dele hlada, wón by nam i džá- kom pscheczimwo Behu temu šnješej wobšwědčič, šo čže žyrkeš ni- male pschemala bječž ša šemscherjom, kiž njedželu po njedželu pschidnu, so bychu šo w šnješowej šwjatnize modlił.

Alle hdžž wšěho teho šo džiwamy, so je nam, jako by šo nam džako a my čžyli šo prašhecž, tať je wšcho to pschidšlo a hačž je Bóh džiw cžinił, dha czechnje naš tola pschede wščēm móžnje š jenemu domej, kiž je nam hižo přjedy luby a kiž hewaf šam njedželu něščto njedželifeho wěra a žohnowanja widžecž da. Duž dele do doła, hdžž pšchi režy stary luby Reichartez dom leži. Šačž hišhcže šchtó žiwý je wot starych wobhdlerjom? Nětko jón widžimy, ale njeje wjazny šlaby dom se šwojimi běšymi ščženami a mašymi wofnami, tam leži rjany, wulki dom, i žyhelow twarjenje, a šady wulkich, jašnych wofnow šo pošafuju pišane šawěški a pschi durjach wiša bėta tešla i napišmom: Gmejnški pschedšter. Ach, košo budžemy w domje namačacž wot našchich starych psche- cželow? Še cžicho nutšach; šubja, šuchina prošnej; móhli nimale mēnicž, šo je dom wopusščženy, hdžž njeby na běšym pštku, i ko- trymž šu cžerwjene žyhele žyhele wušypane, widžecž byšo, šo štej hišhcže psched krótkim cžlowškej nosy po nim šchlej.

W wulkej ištwe šedži gmejnki ryčhtar, wulki muž w najšp- šchich lětach, na kotrymž je widžecž, šo je šwěru džěkať w šwojim žiwjenju a šo njeje po šlych pucžach šhodžił. Hewaf njeby woko tať cžišcže a tať mērnje w brunojšym woblicžu hladačž móhšlo, hewaf njeby tajki šnutškworny mēr w žyšym mužu šo wopokajal. Ryčhtar njeje žadny drugi hačž Wilhelm Reichart. Džeržawšchi po šwojeho nanowym wašchnju popoľdnišchu domjozu Wožu šlužbu je wón šam wostal w wulkej ištwe, kotrežž wofna na dwór hla- daju i wuwšacžom jeneho, kotrež do šahrody hlada. Tole wofno je wocžinjene a dšž a dšž šlyšchi bur wješele šmjecže wot šwon- fach, hdžž jeho luba mandželša se šchtyrimi šcžějatymi džěcžimi, kotrež je jim tón šnješ wobradžił, w bosowej šhlódnize šo rjaneho dnja wješeli. Še hišhcže stara šhlódnize, hdžž šaria Reichartowa šedži w starej šahrodže, kotraž pať je lědma hišhcže pošnacž. Móžnje šu šchtomny rostke a wušchescžeraja po wščěch bokach šwoje hašy, kotrež šo i džela šhibuju pod plodami, kotrež nješy. Delach pať, hdžž hewaf dorn lědma šcžezku do stareje šhlódnize wyšče wostaji, wjedžaja nětk rjane se ščerkom pošypane pucže a na rjaných rjadkach šteja bješ šanowymi kwětkami lubošne róžicžki. Šo je najšubšče měšto ša módrowóćžatu Malwinu, Reichartez mlódschu džowku, kotraž žaneho wjetšcheho wješela nješaje, hačž něžne kwětki wotšladomacž. Šorda šwoje lubuški pošafuje, kotrež w bohatej pošnošči wšchu próžu šaplacžej a se šlódkim wonjenjom šahrodku napjelnja, bješ tym so staryšcha Wilmelmina psches šwoje šakowe rjadki šhodži a šotšje šhwalbu nješawidži, dokelž wě, šo

budže šo jejne džělo tež hišhcže šhwalicž, hdžž šu Malwinine něžne róžicžki hižo dawno wufcžěle a šwjadnyše. Še šutromaj šho- džitaj dwaj bratraj, jedyn, staryšchi Ernst, bóle na nana podobny, mješ tym šo mlódschi Marczin pať i přenjej pať i drugej šotru šwoje wutrobnye mēnjene žoty cžeri. Šsu lubošne džěcži, na kotrež hišhcže mlóda macž i džaknej wutrobu a se šmėjeatym ertom po- hladuje a hdžž mlódrej wocži w pscheczelnimym woblicžu tať wot jeneho tych lubych š druhemu hladať, dha šo šbēšnjetej tež dšž a dšž š nješješam kaž i rēmej proštwu, šo čžyť Bóh tón šnješ lubych wščěch tajkich šdžeržecž.

Šžeho dla pať ryčhtar džens njebēži kať hewaf pola šwojeje lubeje žony, rjany dženi i wješelej šwójbu wužiwacž? Ach, wón šam njewě, tať jemu džens je. Wón je tať wšebje mješki, šo čžyť hišhcže rad šhodžinku šam ša šo mēcž. Duž šedži w starym nanowym stole a hlada na stary, šožčtnjeny list, kotryž je se šwo- jeho blida wšaf, hdžž jón šhowašče kať něščto šwjate. A jeho myšle džēja wot tuteho lista dale psches dolhe lēta hačž š lubym mlódosčnym dnjam a šbudžuju w jeho wutrobje praščenje: je dha hišhcže na šemi šašowidženje i lubym pscheczělo, wot kotrymž nješ- šym nihdy ničšo wjazny šlyšchal? Šuton list je jenicžki, kotryž je Ernst Brendel pschecželej pišal jene lēto po šwojim wotšalenju se šbožownej a nadžije pošnej wutrobu a po tym njeje ničšo wjazny šlyšchal a tež kóžde wopraščenje šē pošarmo. Šedarimo pscheczita ryčhtar ryččički, kotrež nimale i hlowny wě a kiž šo tať maja: „Mój wutrobnye lubowany Wilhelm! Nješwami mi ša što, šo džens haťle pišchu. Še drje šo hižo lēto miryšlo po tym, šo pschi starej lipje w Rodezach šo džělichmoj, ale w tutym lēcže njebē žadny dženi, hdžžž njebych na tebe špomnił, ty, mój luby, mój je- nicžki pschecželo. Ale š i šonju pschezo nješšym pschidšjel, pschetož bě šly cžaj a dyrbjach pschezo woko šo cžahacž. Duž šym šlōncžnje do Badenskeje pschidšhoť a jow šym měšto namačal, hdžžž čžy, da-li Bóh, wotšacž. Šē hšbjeny wječor, jako do Reichenbacha pschidžech a šo pola šercžmarja woprašchaj, hačž njeby wjedžal, hdžžž móhł mšynški džělo namačacž. Šaj wšaf, tón mēmēšče, hdžžž šy šprawy, dha bych tebi šlužbu pošafacž móhł. Šam horjekach pschi holi je šiedony mšyn; tam byšli mój wuj, stary mšynš Wendt. Šemu je jeho mšynški, kiž bě wjele lēt pola njeho był, šchorił, šo je jeho do hojērnje dačž dyrbjal a tam je wón pošledni tydženi wumrjel. Špyťaj jo ras a dži tam. Šyrbišch drje šprawy bječž a niž tajki wětroyty šhadla, kať jich džens a wjele je, pschetož stary tam horčach wjele na praný rjad a na boha- bojasnošč džerži a njerošymi žaneho žorta. Še drje kuť džiwušchki, ale pschi tym i wutrobu dobry a budžesch žyhe derje i nim psches jene pschicž. Ššamluťki budžesch drje tež tam horčach a nje- budžesch wjele dnjom žaneho drugeho cžlowjeka widžecž, hačž tych, kiž w mšunje šu. Šeli šo pať je tebi šoprawdže wo džělo cžinicž, dha pschimaj šo teho.“ (Pštracžowanje.)

Martha.

Šowucžaje powjedaňčško w hibanjach našchego cžaj a wot š. š.

(Pštracžowanje.)

Martha tež bješ srudoby njewosťa. Šejna šotra na hěžnu šhorosčž wumrje a jejny muž ša nej, šawostajiwšchi šhrotu. Duž Martha to džěcžo do domu wša, šo pať i tym njeshwalesche, ale prajesche: „Š čžemu ma cžlowjeť hewaf pscheczělo?“ Maťa šhata šwojej cžecže macž rēfašče a mēješče šo tať derje, kať te druge; hdžžž ludžo rjane džěcžo pošhwalichu, šo Marczina wutroba šmėješče, a wona praji: „Šo je mojeje šotšine žiwe šnamjo!“

Šenož hdžžž bě nušne, Martha se wšy džěšče, wona njerady wot džěcži a wot domu přječž džěšče, jejna šušodžina jej jeja a šchtož mēješče, šobu do měšta na wiki šjerješče, hdžžž žadny wot- šupjer do wšy nješchidžže, kotremuž by radšcho mašy wužitił pošchala, hačž šo by šama do měšta šhodžo cžaj šhubika. Alle šchtyri krócž ša lēto šama do měšta džěšče, šo by šwoje naluto- wane šroščki na nalutowaňnju donješła; w piješčnych wěžach bēšče jara wobhladniwa a šwoje knižki šwěru šhowašče. „Ščlowjeť dšrbj šo ša šwoje džěcži a ša stare lēta i cžajom staracž“, šebi prajesche. Šeno šo bychu šebi wšchitžy ludžo w našchim cžaj a tať myšlili! Šhudy muž husto i nanom a i macžerju derje nje- wobšhadžuje, hdžžž štaj staraj; pschetož wón ma šam se šwojej šwójbu nušy pošcž, a šaršchey štaj jemu wobčěžnošcž. Šan a macž móžetaj i wjetšcha šwoje džěcži šewiwacž, ale na wopať šo malo šhwalby šlyšhecž da. Šdžžž pať cžlowjeť w mlódych lētach lutuje, šchtožžž tež kóždy, kiž je štrony, móže, a hdžžž potom w štarobje maťe šamóžencžko wobšedži a něšotre tolerje danje

dostawa, ma zyla węż s dobom zyle druhi napohlad. Lutujcze s czašom, dha smjećze w nushy, to je skote prowidlo, kotrej bēsche Martha wot swojeje njeboheje maczerje nawukka; ale w tamnym czašu wschaf hišcže žanhy nalutowarņjom njebe. Tuto wuzitne napravjenje bēsche jej posdzischo wješny schošta rofestajal a wona bēsche prēja se wšy, kotraž pjenješy na nalutowarņju nošhesche. Wob tydžni 15 nowyhy pjenješkow na bof položy a nětko hižo 25 toler wobšedžeše. Wona wschaf by šebi krowu kupicz mōhla, hdyž by hišcže kuff pola mēla, ale wona šebi myšlesche: „Wdy chzymy tak dołho czašacz, doniz mój najstarschi šyn tak daločo njeje, so može šebi něšto pola wot hrabje wotnaječ. Tón može potom šam rycž a s krowu woracz, šycž a šyz, ša šamu žonu to nicžo njeje.“

2.

Rak Martha šwoju hospodu wjedžeše.

Schtōž do Marcžineje thěžki stupi, tón spōšna, šcšto chze wona s tym prajicz: Kōžda węż dyrbi na šwojim blaku bycz. Mały pschērowczk bēsche wokoło thěžje wurty, so mōhla woda wotbēžecz, a so njeby do studniczki bēžala. Psched thěžnyymi durjemi ležachu někotre kamjenje a walcžk brēsownyh pruczitow, so mōhl šebi kōždy czrije wot blōta wuczizicz, pryedy hacž nuts stupi. „Blōto, kotrej mi nuts njenanošca, njetriebam won rjedzicz“, žona prajesche. W thēzi stejese kšošcžo, a šopacz a hrabje na scženje wišachu a wšcho druge bē derje šrumowane. Sa maleho pšyczka, s kotrymž džeczi hrajkachu, tam stary kołcz stejese, w kotrymž bē kuff šyna; wona mēšesche ša wēščisze, šwērneho wajchtarja w nozy nutštach w thēzi mēcz, hacž wonfacy. Wječor ryhel šašuny; wodny, hdyž pricz džesche, thēžu samny a klucz do šušodoweho doma pošny, hdyž žon džeczi namafachu, hdyž šuano pryedy se šchule pschindžechu, hacž šo domoj wrōdzi.

W šadneje thēzi bēsche mała hrōdž ša košy. Ryjany thapon a 6 krašnyh kofošow mēšesche tam tež šwoje czopke bydleńčko, tym bēchu šchidka pschirēsane, so njebychu šušodam wobczěžne byle; na drōšy wonfacy šebi pytachu, šcštož bē tam namafacz. Někotre warjene bērnny, kšōški, kotrej džeczi nabērachu a šcštož bē wot jēdže wysche, wone dostawachu. Kōžde džecžo mēšesche kofoš, kotraž jemu s ruki jēdžisze a džeczi tež šwēru kēžbowachu, so šo žane jejo nješanješe abo šo je thōr njenamafa. S jejow Martha ryjany pjenješ doby; jene jejo kōždy džeri šama ša šo šthowa a jutry džeczi ryane pišane jutrowne ješka dostachu. Sa mlode kury šebi Martha kōžde lēto dwē hušyzy wumēni; tej šebi šarēsā, pschetož šwinjo šebi džeržecz njemožesche. Šdnyž šwoje hušyzy rēšasche, mēšesche jara nušne. S krwē czornu jušcku warjesche, pjerje šwēru ša šwojej džowzy thomasche, tuł wuschtrēmache, šo by ša butru šlužik. Džeczi šo šobu wješelachu a wschitzy w domje bēchu pschēšwēdženi, so tucznišchich šwini wo wšy njeje, hacž jich hušy. — Pinža bēsche mała, ale czisā; žana mokra bērna do njeje njepschindže, ta dyrbjesche najpryedy w thēzi wušthnyč. Šmjetantki bēchu czisā, thlēba mēšesche pscheco něšto na škladže, pschetož nowopjecženy šo ša krotšchi czaš šē a tež tak strowy njeje. Kupjeneho thlēba njerodžeše. Wona šebi rožki natupi a ju do mlyna donješy a kōžde dwē njedželi džēžu šady thachlow wuczahny a czēsto pilnje dželasche, potom šwoje por pokrutow k šušodej donješē, kotryž je šobu do šwojeje pjezy šuny. „Wjele thlēba jēšč thudeho czini“. Duž bēsche s thlēbom šlutniwa a hotomasche wjele hōle mlōžy a mukowe jēdže.

Na lēwizy bēsche bydleńka stwa. Wofna bēchu w šymje wobthfane, jenož wofnescho šo woczinesche, šo by šo czerstwy powētr nuts puszczicz mōhl; pschetož tōn je ša strowoscz nusny. Nutštach stejachu blido a šchēsč stołow, czisā a bēle. Tež šchpihel tam bēsche, mały drje, ale wulki došč, šo mōžesche kōždy widžecz, hacž je myty a czisty. Dwaj wobrašoj pōdla šchpihela wišaschtaj. Brēni bēsche jej farat darik a na nim bēsche šchryštuz, kaž wōn džeczatka žohnuje, a podpikmo: „Dajcz džeczatka te mni pschinez a njewobaraješ jim!“ Pschi tym može šebi macž na wjele myšlicž, bē Marcžina rēcz. Šhudži a bohaczi dyrbja k temu šnješej pschinez, hdyž dyrbi derje stejecz w krau. Wjele drje je puczōw, ale macž dyrbi šwoje džecžo šahe na prawy pucz pschinescz, hewaf šo šabudži: „Šcštož šcšto mlody nawuknje, to tež stary rady czini!“ Šdnyž ja na tōn wobraš hladam, mi hacle prawje do myšlow pschindže, šo mam mojim džeczōw dobry pschiklad dacz, teho dla šo tež praji: to je dobrych ludži džecžo; pschetož w tym wēšte rukowanje leži. — Na druhim boku wišasche luby wobraš njeboheho muža: stary Wlucher na šonju s tešakom w ruzy, špodny w wulkih

pišmikach: „Marschall Do Brēdka! Nad tym wobraš šo wošebje hōlcžez wješlesche. Šdnyž macž na dołhich wječorach w šymškim czašy wo Franzowach a wo wschelatich bitwach powjedasche, potom šo hōlzowej wōczzy šwēczeschej, kaž byšchej prajicz chyzkej: jeno šo bych hacle wulki był a tešak a šonja mēl, potom chyz šo pofasacz! S wēštej wažnošcžu wona w powjedanju pschistaji: „Wasch nan bēsche tež pōdla!“

Šdnyž pak rēcz na bitwu pola Signy pschindže a fak je nan tam na pohrjebnišcžu šwojeho šranjeneho wyschka šakitajo padnył, potom wšcho wō jstwy woczichny, kaž by jandžel psches stwu pscheschoł. Džeczi bēchu nana lēdy šelnate, ale w Marcžineje wutrobje bēsche jeho wobraš czerstwy a živy, kaž wot wčerawšeho dnja, wostał. Sašowohladanje bēsche jejny troscht! Šejna jednora wēra bēsche tak šyna, šo by hory pschestajecz mōhla. Wona smērom a šwēru na šwojim mēšnje, kotrej bē jej tudy na šemi wot Boha pschipošasane, wosta, šo by, hdyž ju tōn šnješ wotwoła, šašo se šwojim lubym Šendrichom šjednocžena była. — Dale stejese wō jstwy dubowy kuchinški thamor se šchleńczanyymi durjemi, w kotrymž bēsche ryana, derje šdžeržana kuchinška a blidowa nadoba, kotruž bē šebi něhdy se šwojim nawoženjom nakupika, abo na kwapnyh dnju wot pscheczelow a šnacyh dostała. Pschetož cžesny por njebēsche na lōhšommyšlene waschnje hromadu šbēžal, kaž žganjo. Šaj, to je lōhka węż, šo ženicž, džeczi do šwēta šadžecz, hōd cžerpicz a proscherjom, kotřiž šu gmejnye wobczěžnoscz, wotchahnyč. Nē, Martha bēsche 5 lēt pola šararja s cžesczu šlužika a šwoju msdu šlutniwe na bof škadla. Wona šebi njebe pišane šopy kupowafa, ale dobru wołmjanu šuknju, w kotrež tež njedželu thodžesche. A jejny muž bēsche na hrodže wulki wotrocžk był a njebe tež šwoju msdu w forczmje wostajik. Tak bēschaj šebi na 100 toler nahromadžikoj. Duž bēschaj šebi drje wšcho jednore, kaž šo ša thudnyh ludži šluscha, ale dobre nakupikoj. Tež bēsche wona ryanu krowu mēla, ale bēsche ju Bohu žel s nushy pschedacz dyrbjafa, jako bēsche muž mōwny a džeczi hišcže małe. Šnješowa wola šo štan, šebi tehdom Martha myšlesche, a bē s kōsu špokojom. Wikowaf se škodom chyzsche drje jej krowu na wotpłaczēne dacz, ale dołh bē jej napšchecžimny. Šdnyž tuta wudowa šwojim džeczōw wo czašy šwojeho šluženja powjedasche, nješaby prajicz: „Wōh je to mudrije tak šradowaf, šo dyrbja thudnyh ludži džeczi pola dobryh a wošebnyh šnježich šlužicž. Tam nawuknu porjad a hospodārienje, czisāšcz a prawe šdžerženje, a šcštož ma wotwryjenej woczī, šebi wschelate wothlada, šcštož može jemu posdzischo wuzitk pschinjescz. Njech je to wotrocžk abo džowka, šcštož je dželawy, šwērny a šlutniwy, tōn može šebi wot msdy něšto na bof položicz ša šwoje posdzischo hospodāřstwo; s pjenješkow nahromadži šo toler w ruzy teho, kiž to prawje rošymy.“

Šdnyž ja prawje rošymju šchaty wobstaracz a šo tež mały kuff na šahrodnišce džēlo wušteju, dha mam šo ša to njebo šararžy džakowacz, kotraž mi njeje na pschasy a na šermuščne reje bēhacz dafa. Wona še mni džesche: „Martha, rošomny muž ša žanej džiwjej hōlzu, kotraž šo wschudžom wokoło wafa, njehlada, prawa pōzczōwa, dželawa hōlza je štājnye k cžesczī pschischka.“

(Pofracžowanje.)

Dr. Marcžin Luther jako muž modlitwy.

Najwažnišche wschēdnnyh dželōw bē našchemu Lutherej modlenje. W tej wēzy mēšesche šwōj prawy wēšty porjad a je wutrobu hnujoze wjedžecz, fak šwēru je tutu pschikšuschnoscz dopjelnik. „Kōžde ranje a kōždy wječor a ša blidom“, powjeda nam Mattheus, kiž je w předomaniach jeho žiwjenje wopikaf, „šo modlesche, kaž bē to w kšōštrje wot małosczje šem šwuczenny. Pschi tym wušna šwōj mały katechismus kaž druhi šchulec a cžitasche pscheco wjele. Ššalmny bēchu jeho modlerisze knihi, s tych šo šam troschtuje, wuczī a napomina. We wschēch wažnych naležnosczach bē modlitwa šapoczatt, šriedžisna a kōnz. „Mam ša to“, praji Luther, „šo je moja modlitwa šylnišca hacž cžert šam a hdy by temu tak njebylo, dha by dawno hinał s Lutherom stejako. Šdnyž modlitwu jedyn džeri wumostaju, dha šhubju wulki kruč wohenja wēry.“ Krašne je bjes jeho wschelatimi napominanjami k modlitwie tež wošebje pišane rošwuczenje, kotrej je brodu-truharjej, mišchrej Šētrej, w lēczje 1534 daf, w kotrymž šo namafa žyke wulkadowanje Wōtcže nascha, na kotrehož „hšupe šlabotanje“ šo jara hnewasche. Šo dyrbja myšle pscheco pschi modlitwie bycz, to rofestaja truharjej tak. „Rnje kaž ma pilny, dobry truhar šwoje myšle a woczī jara derje na britwej a na brodu štājicz a nješapomnicž, hdyž je w truhanju: chze-li pak tež wjele powjedacz abo

druidze myšlicz abo hladacz, dha budze jenemu hubu a noš, t temu tež krf wotrěsacz. Duž chze kôžda mēz, hdyž chze derje czynjena bycz, człowjeka zylého mēcz se wšchēmi myšlemi a stawami. Rak wjele wjazu chze modlitwa wutrobu zyly a šama sa šo mēcz, hdyž dyrbi wopravna bycz. "Niz jeno raišche a wjezorje modlitwy dzeržesche Luther, ale tež husto wodnjo, hdyž jehu wutroba pohnu, stanjwšchi pod wofno stupi a woczi a ruzy t njebiešam šbēhny a nimale poč hodžiny šo modlesche. Wofebje w wažnych podawfach žiwjenja šwoje twjerde domērjenje w modlitwje na hnujaze wašchnje wupraji. Jenož dwaj pšhikładaj chzu tudy stajicž: jedyn pšchi jehu nanowej šmjerczi, drui pšchi jehu pšhecželowej Melanchthona khorosczi.

Sako bē Luther w Roburgu, bješ Augšburgškim kēžorowym šejmom (1530), dosta šrudnu powjescž wo šwojeho nanowej šmjerczi. Šeho mandželšta jemu to pišasche. Luther list čitajo jeno t šwojemu pšhecželej Dietrichej džesche: "Mój nan je tež morny." Kucze wšawšchi šwoje psalmy do komorki džesche, plakasche a šo modlesche tak dolho, doniz jehu wutroba sašo smērom njebē, a njeda potom wo šwojej bolosczi ničzo wjazu pytnycz. — W lēcze 1540 šhori Melanchthon na puczju do Weimara a ležesche tam. Kurwojēč da Luthera t wošom pšhiwjesčž. Tón pšhishedschi pšhecžela nimale mrējazešo namafa; šwētlosčž woczow bēsche hašnyta, rēcž a šhšchenje šo šhubišchtej, woblicžo spanjene a šhorn ničzo wjazu wo šebi njewjedžišche. Luther šo jara naštrōža a t šwojim pšhecželam džesche: "Šwarnuj Bōh, kak je mi čžert tutōn grat šahanibik." Potom šo t wofnej wobrocžiwšchi šo nutrnje t Bohu wolašche. "Tu", potom šam wot šo wobšwēdczi, "dyrbjesche mi Bōh tōn šnješ štacž, pšchetož šym jemu mēch pšchēd durje čžišnył a trējach jemu woczi se wšchēmi šhubjenjami modlitwy, kotrej jemu se šwi. pišma powjedacz wjedžich a kotraž šo dyrbjesche wuššyschecž." Potom Melanchthona ša ruku wša a džesche: "Budžcže štrošchtny, Šhilippje! njebudžcže wumrjecž!" A wopravdže tōn po mašo dnjach wotšhorje.

Tak je šo Luther modlik. Še wēšte, šo mōže jenož modlitwa, kotraž je šebi Bōžich šhubjenjom wēšta a do nich t zylej wutrobu wēri, w nadžiji wuššyschenja prošnyčž. "Nječ prošny człowjek w wērje", praji šwjaty Šakub, "a njebudž njewēšty; pšchetož šchtōž je njewēšty, tōn je runje jako mōrška žōlma, kotraž šo wot wētra hōni a mjeta. Tōn šamny człowjek njepomyšł šebi, šo by šchto wot teho šnješa dostal."

Roshlad w našchim čžaju.

Kēžorškaj mandželškaj staj šobotu 17. oktobra hōitwowny hrōd w naranškej Prussej wopuschčiwšchi šo sašo do Šloweho hroda pola Potsdama wrōčžilej. Štrowoščž teju šameju bē pšchēzo dobra. Njedželu jako na narodnym dnju njebōh kēžora Bjedricha podajchtej šo t šhōmi najštaršchimi pryznami t čžichej nutrnosczi do maušolea, hdyž njeshōžowny kēžor wotpoczujē, a potom wopytachu wšchitzu Bōžu škluzbu w Mērnej zyrłwi.

Pōšlednje wōlbny do šakšeho krajneho šejma njejšu nišho dylžli šozialdemokratow jara šwjēšeliše. Woni šu niz jenož šwoje dotalne wokrjēšy wobšchowali, ale šu šebi t nim hšhcže tšš nowe dohly. Licžba jich wušwolerjom je šo wot 18,280 na 35,650 powyššikla, t wjetšcha pšches lēnjosčž kralošwērných, kōšiz "doma ša pjezu šebžo wōstanu a wušwolenje šozialdemokratam pšchewōstaja".

W Erfurcže je hžžo nekotre dny dolho wulka šhadžowanka nēmškich šozialdemokratow. Šich najwažnišchi wodžerjo Bebel, Liebknecht a Singer t pšomjenoštnymi rēcžemi nēcžišchi porjad nadbēhōwachu, "ale, ale — hušy šu w fale", t. r. najwjetšchu haru a šchindu jim jich šamšni pšhecželjo nacžinja. Tak šnješ t Bollmar t rošumej napominasche na to pošajujo, šo niz mōž ale pomažu powjēšchjenje šozialdemokratškej strony w šejmach t dohycžu pomhacz mōže. Wulka šwada našta bješ Singerom a šlidarjom Wildenbergerom, tak šo tōn se šwojim pšchwiškom radnu šalu t wulkim ropotom wopuschčži. "Njeje-li pač tež šatan šam se šobu pšches jene, kak chze jehu kraleštwō wobštaczž?" (Łuk. 11, 18.)

Šrudne nješbože na želešnyz je šo sašo štašo, tōn kōcž w našchēj bliškosčzi, mjenujzy na Šohlfurškim dwōrnišchēžu. Šako w nožy wot 18. t 19. oktobrej t Wrōtkławja (Breslau) wotpuschčeny kurērški čžah do tamneho dwōrnišchēža šajēcž chžyšche, pšchijēdže t napschēčnje štrony pšches wopacžne wajchustajenje ranžermaschina do wosa 2. klasy. Šakōšne bubotanje a šamanje bē šhšchecž, we wosach wōtšje wōłanje a šhčienje! Š wōšobow bē na mēšcže mornyh, 4 šu čžezžy šranjeni. "Šsrijēža w našchim žiwjenju šmjercž tu na naš šaka!"

Šichedštejčžerstwo šchlesyšneho Šustav-Łdolškého towarštwā w nowinach wutrobnje prošny wo šmilne dary t podpjeranju wobohich wērybratrow w rošpōschēnju. Dofelž ma šo na refor- maziškim šwjedženju w Prussej kollekta t lēpšchemu tuteho w wulkim žohnowanju štukowazeho towarštwā šbēracž, dha tež na tutym mēšcže na nju dopomnimy. "Čžinmy dobrotu na wšchitkich ludžoch, najwjazy pač nad tny, kiž našchēje wēry šu!"

Wšchitzu, kiž na to wēria. Švangelion je mōž Bōža, kotraž šbōžnych čžini wšchitkich, kōšiz na to wēria; pšchetož wēricž mōža tež pōhanjo, nječ šu čžorni abo bēti, bruni abo žōčži, nječ rekaju, kažtuliz chzedža. Tež pola najhubjenšchich ludow, kotrychž w prijedawšchim čžaju ani ša człowjekow njemējachu, je tōn šnješ w nekotrej wutrobje šwōj hnadny štuk šapoczak. Tak pšchindže mlody Šuropjan do Łustralškej a džesche t mišionarej, jemu špšhecželenemu: "Š tutymy australskimi čžornymi njebudžcže wjele šapoczecž mōž; woni ani rošoma ani dušche nimaja; ja jich škoro ša wopizy džeržu." Mēšto teho šo by jemu šchto wotmolwł, jehu pšhecžel šobu do hōješnje wša a jehu tam t mlodemu čžornemu, kiž mēšesche šuchocžinu, domjedže. Šeho woblicžo šo radoščžiwē šwēcžesche, jako jeju pšchincž widžesche. Mērējazy jednorje a wutrobnje wo Šelušu rēcžesche, kiž bēsche jehu tak wutrobnje lubowak, kotrehož wōn tež sašo lubuje a na kotrehož šwoje domērjenje štajiwšchi mōže šbōžnje wuššnyčž. Šdyž bēšchtaj šo sašo wotšalitoj, šo mišionar šwojeho pšhecžela woprašča: "Šcže hdy wopizy tak wumrjecž widželi?" Wly pač wšchitzu t zyšēje wutroby wulku hnadu Bōžu šhwalimy, kotraž šo tež na najhubjenšchich ludach a człowjekach tak mōžna wopokasuje.

Šytacz a namafacz. "Šytajcže teho šnješa, dofelž je namafacz!" (Šes. 55, 6.) Šeho dla nješmēm jehu bješ nadžije šytacz, ale t tym wēštnym domērjenjom, šo jehu namafam. Šchetož wōn njeje jenož Bōh, kiž šo šytacz da, ale tež wōčžez, kiž ša šwojimi šhubjenymi džēcžimi hlada a jim napschēčiwō šhwata (Łuk. 15, 20), je bješ pšchēstaczja šyta. Šorēdko pač my człowjetojo jehu šytamy a niz wšchitzu, kiž jehu šytaju, jehu namafaju. Na čžim to leži? Dyrbjeli šebi tola myšlicž, šo dwaj, kiž šo šytajo šebi napschēčiwō pšchindžetaj, šo namafacz dyrbjatoj.

Šdyž chžyšche Šēba bycz kaž Bōh — hdyž šo šarišejški w templu modlesche: "Ša šo čži džakuju, Bōžo" atd. — hdyž štari Šrichōjo šwojim pšchiboham, tež temu nješnajomnemu Bohu, krašne temple twarjachu — dha čžile wšchitzu Bōha šytachu a jehu tola njenamafachu, hačž runje jich Bōh na došo tež šytasche. Na čžim to ležesche?

Šchtož pšchi šwojim šytanju ša wulnimi wēžami šteji, šo t wōčžkom Bōžim šetacz njemōže, kotrej dele hlada na niške, na štyšknimu a rošlamanu wutrobu. Tak wōčžko šytazešo Bōha a šytazešo człowjeka nimo šo džetej a šo njenamafatej.

Čžesč-li teho šnješa wopravdže namafacz, hladaš po jehu šlowje najprijedy do hlubōšosčže šwojeho hrēšchneho pada, do čžez- losčže šwojeje winy, a hdyž potom do šo džesch a prajišch: "Ša chzu poštanycz a t šwojemu nanēj hčž a t njemu rjež: Ša šym šhrēšchł w njejbu a pšchēd tobu", dha je tebe tōn šnješ hžžo namafak, a ty trjebasch jenož roškaty pšchēd nim dele padnyčž, potom budžesch se šbōžnej wutrobu šebi wēšty, šo šy jehu namafak, a budžesch jehu twjerdže džeržecž w žiwjenju a wumrjecžu.

22. njedžela po šwj. Trojizy.

Njedžela	Mateja 18, 23—35.	Šhilipiškich 1, 3—11.
Pōndžela	2 Šamuēla 12, 1—14.	1 Šētra 3, 15—22.
Wutora	= 12, 15—23.	= 4, 1—11.
Šsrijeda	= 15, 1—14.	= 5, 1—11.
Šchwtōrk	= 16, 5—16.	2 = 1, 1—15.
Šjatk	= 18, 1—17.	= 2, 1—22.
Šsobota	= 24, 1—25.	Ššalm 71.

"Pomhaj Bōh" je wot nētkā niz jenož pola šnješow duchowných, ale tež **we wšchēch pšchēdawařnjach „Šserb. Šlowin“** na wšach a w Budyšchinje dostacz. **Na šchtwōrcž lēta** pšlaczi wōn **40 np.**, jenotliwe čžišla šo po **4 np.** pšchedawaju.